

مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه و شهرسازی

نقش رانندگی تدافعی در پیشگیری از تصادفات رانندگی

مجموعه: م. زارعیان

شماره نشر: گ - ۸۳۵

چاپ اول: ۱۳۹۷

سرشناسه	زارعیان، مریم، ۱۳۵۵
عنوان و نام پدیدآور	نقش رانندگی تدافعی در پیشگیری از تصادفات رانندگی / مجری مریم زارعیان
مشخصات نشر	تهران: مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	ی، ۱۲۷ ص: مصور، جدول
فروست	مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، شماره نشر: گ- ۸۳۵
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۱۳-۲۰۳-۲
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	کتاب به صورت میاه سفید چاپ میشود
موضوع	رانندگی -- آموزش
موضوع	Automobile driver education :
موضوع	ترافیک -- پیش‌بینی‌های ایمنی
موضوع	Traffic safety :
موضوع	رانندگی -- حوادث -- پیش‌بینی‌های ایمنی
موضوع	Traffic accidents-- Safety measures :
شناسه اثر رده	مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی
شناسه افزودن	Road, Housing and Urban Development Research Center
رده بندی کنگره	TL۱۵۲/۷۲۵۷ ۱۳۹
رده بندی دیویی	۶۲۰-۴۸۳
شماره کتابشناسی ملی	۶۴۵۸۴

مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

نام کتاب: نقش رانندگی تدافعی در پیشگیری از تصادفات رانندگی

مجری: مریم زارعیان

شماره نشر: گ- ۸۳۵

ناشر: مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

تیراژ: ۲۰۰ نسخه

قطع: وزیری

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: اداره انتشارات و چاپ مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-113-203-2

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۳-۲۰۳-۲

مسئولیت صحت دیدگاه‌های علمی بر عهده نگارندگان محترم می‌باشد.
کلیه حقوق چاپ و انتشار اثر برای مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی محفوظ است.

نشانی ناشر: تهران، بزرگراه شیخ فضل ... نوری، روپروی فاز ۲ شهرک فرهنگیان، خیابان نارگل، خیابان شهید علی مروی، خیابان حکمت صندوق پستی: ۱۶۹۶-۱۳۱۴۵ تلفن: ۸۸۲۵۵۹۴۲-۶ دورنگار: ۸۸۳۸۴۱۳۲
پست الکترونیکی: pub@bhrc.ac.ir فروش الکترونیکی: http:// pub.bhrc.ac.ir

پیشگفتار مجری

ایده «پیشگیری» ایده‌ای به کهنگی دیروز و به‌تازگی فرداست. اما سوال اینست که چگونه می‌توان از رقم بالای تصادفات رانندگی که به کشته و مجروح شدن تعداد زیادی از هموطنانمان منجر می‌شود، پیشگیری کرد؟

کدام اقدام پیشگیرانه می‌تواند میزان تلفات جاده‌ای ما را کاهش دهد: ایمن‌سازی جاده‌ها و خودروها یا آگاهسازی افراد؟

اکثریت متعین حوزه ترافیک بر این باورند که نقش اصلی در پیشگیری از سوانح جاده‌ای آگاهسازی و آموزش کاربران جاده‌ای برعهده دارد. اما از آنجاکه این آگاهسازی با انسان‌ها سر و کار دارد، با پیچیدگی نظام‌های علمی دیگر انسانی و اجتماعی همچون روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، علوم ارتباطات و ... همراه است.

در کشور ما، اقدامات متعددی تحت عنوان آموزش ایمنی رانندگی صورت می‌گیرد؛ از مطالب کتب درسی تا برنامه‌های مختلف رسانه‌ای، اما تاکنون چنان‌که باید شاهد کاهش سوانح رانندگی نبوده‌ایم!

ارزش کار پژوهش اخیر پژوهشگر مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی دکتر مریم زارعیان از آنروست که نسبت به رقم بالای سرگرمی و معلولیت بر اثر جنگ جاده‌ای در ایران بی‌تفاوت نبوده‌اند و به معرفی «رانندگی تدافعی» پرداخته‌اند.

هرچند این پژوهش می‌تواند با بسیاری از خوانندگان فرهیخته ارتباط برقرار کند و از این‌رو پژوهش مشارالیها قابل تحسین و تقدیر است، اما گفتنی است همان‌طور که در پژوهش آمده است مسائل اجتماعی بسیاری در مقابل رعایت قوانین رانندگی و رانندگی ایمن وجود دارد.

از نظرگاه اینجانب ساده‌اندیشی است که تصورکنیم تغییر رفتار «غیر ایمن» اشخاص به «رفتار ایمن» کاری است که به‌سادگی می‌توان در آن موفق شد. به عبارت دیگر، شاه کلید اصلی تغییر رفتارهای نایمن ترافیکی، گسترش درک ملی از وجود جنگ جاده‌ای و خیزش پویشی فراگیر برای تغییر این شرایط است.

ب

آرزومندم پژوهش‌های آینده پژوهشگر مانند این پژوهش که با فرهیختگان به‌خوبی ارتباط برقرار می‌کند، بتواند به واکاوی رفتار اشخاص حادثه‌آفرین بپردازد. سلامت و سعادت دکتر زارعیان گرامی و همکاران محترم ایشان را از خداوند مسألت می‌نمایم.

محمد شکرچی زاده

رئیس مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

www.ketab.ir

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱- فصل اول، کلیات تحقیق.....	۱
۱-۱- مقدمه.....	۱
۲-۱- حوادث رانندگی یک مسئله اجتماعی.....	۲
۲- فصل دوم: سابقه آموزش رانندگی تدافعی در ایران.....	۹
۱-۲- مقدمه.....	۹
۲-۲- روری بر قوانین و الزامات موجود درخصوص آموزش اصول رانندگی در ایران.....	۱۰
۱-۲-۲- سیاست‌های ملی سلامت.....	۱۰
۲-۲-۲- قانون اساسی - روری اسلامی ایران.....	۱۰
۳-۲-۲- ماده پنجم از قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت سوخت.....	۱۱
۴-۲-۲- مجموعه قوانین و مقررات - اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث.....	۱۲
۵-۲-۲- آیین‌نامه تشکیل کمیسیون ایمنی راه‌های کشور.....	۱۳
۶-۲-۲- راهبرد ملی ایمنی راه‌های ایران.....	۱۴
۷-۲-۲- آیین‌نامه مدیریت ایمنی حمل و نقل و سوانح رانندگی.....	۱۴
۸-۲-۲- قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی.....	۱۷
۹-۲-۲- مصوبه هیأت وزیران به شماره ۵۱۰۲۴/۱۱۹۵۱۲ مورخ ۹۰/۹/۱.....	۱۸
۳-۲- نگاهی به وضعیت موجود آموزش ایمنی راه به مردم در ایران.....	۲۰
۱-۳-۲- مقدمه.....	۲۰
۴-۲- آموزش رسمی.....	۲۰
۱-۴-۲- کتب درسی مدارس.....	۲۰
پایه پنجم- کتاب مطالعات اجتماعی.....	۲۱
پایه هفتم- کتاب مطالعات اجتماعی.....	۲۲
پایه هشتم- کتاب تفکر و سبک زندگی (مشترک بین دختران و پسران).....	۲۲
پایه نهم- کتاب عربی.....	۲۴
۵-۲- آموزش به رانندگان.....	۲۵
۶-۲- آموزش‌های مرتبط با حمل و نقل بین شهری (تحت نظارت سازمان راهداری).....	۲۶

۲۷	آموزش به رانندگان سرویس مدارس
۲۷	آموزش به رانندگان تاکسی
۲۸	آموزش به رانندگان وسایل امداد
۲۸	۷-۲- رسانه‌های دیداری و شنیداری
۲۹	برنامه‌های صدا و سیما
	تیزرهای پخش شده از رسانه ملی درخصوص آموزش ایمنی و فرهنگ ترافیک
۳۱	برنامه‌های مناسبی
۳۲	فرهنگ ترافیک
۳۲	سفر ایمن
۳۳	سفر بخیر
۳۵	دانش ترافیک
۳۶	مثلت
۳۷	زنجیره‌های تلویزیونی محتوای آموزش مبانی ایمنی ترافیک و حمل و نقل
۳۸	برنامه‌های رادیویی مرتبط با ایمنی ترافیک
۳۹	۸-۲- بازیهای کودکان
۴۱	۹-۲- رسانه‌های نوشتاری
۴۱	کتاب
۴۴	بروشور و تراکت
۴۵	بیلبرد و پوستر
۴۶	۱۰-۲- آموزشهای عملی
۴۶	مانک‌ها و شهرک‌های ترافیک کودک
۴۷	جمع‌بندی
۴۸	۳- فصل سوم: علل تخلفات رانندگی
۴۸	۱-۳- مطالعات دیگران درخصوص علل تخلفات رانندگی
۴۸	۱-۱-۳- بررسی‌های خارجی
۵۵	۲-۱-۳- تحقیقات داخلی
۶۳	۲-۳- علل عدول رانندگان از قوانین راهنمایی و رانندگی
۶۴	۱-۲-۳- از بین رفتن زشتی و قبح عمل تخلفات رانندگی در فرهنگ جامعه
۶۵	۲-۳-۲- در نظر گرفتن سود لحظه‌ای خویش
۶۵	۲-۳-۳- عدم آگاهی از پیامدهای منفی تخلفات (مانند تصادفات)
۶۶	۲-۳-۴- جریمه نمودن وسیله نقلیه به جای انسان

- ۵-۲-۳- فقدان سیستم امتیازبندی و سابقه منفی برای رانندگان..... ۶۶
- ۶-۲-۳- فقدان آموزش کافی برای استفاده‌کنندگان از تسهیلات حمل و نقل..... ۶۷
- ۷-۲-۳- عدم آموزش از دوران کودکی..... ۶۷
- ۸-۲-۳- حاکم بودن فرهنگ روستایی (ارباب رعیتی)..... ۶۸
- ۹-۲-۳- غیرمنطقی بودن برخی از علائم راهنمایی و رانندگی..... ۶۹
- ۱۰-۲-۳- عدم اجرای قوانین از سوی مجریان قانون..... ۶۹
- ۱۱-۲-۳- رانندگی در شرایط روحی و جسمی نامناسب «مستی، خستگی و خواب‌آلودگی»..... ۶۹
- ۱۲-۲-۳- میل به قانون‌گریزی در میان برخی از افراد جامعه به‌خصوص جوانان..... ۶۹
- ۳-۲-۳- شخصیت تهاجمی برخی از افراد جامعه..... ۷۰
- ۱۴-۳- هیجان‌خواهی یا آزرده‌گی‌های هیجانی..... ۷۱
- ۱۵-۲-۳- عجله و سب‌سازي مورد..... ۷۴
- ۱۶-۲-۳- عدم تناسب جریمه‌های یا واقعیت‌های جامعه و حمل و نقل آن..... ۷۴
- ۱۷-۲-۳- ضعف باور، تمرین، جانی بر مفید بودن قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی..... ۷۴
- ۱۸-۲-۳- ضعف در اطلاع‌رسانی به موقع به رانندگان..... ۷۵
- ۳-۳- عوامل بروز تصادفات شدید و صدمات..... ۷۵
- ۱-۳-۳- حدود مجاز سرعت..... ۷۵
- ۲-۳-۳- کمربند ایمنی..... ۷۷
- ۳-۳-۳- صحبت با تلفن همراه در حال رانندگی..... ۷۸
- ۴-۳-۳- صندلی کودک..... ۸۰
- ۵-۳-۳- تأثیر مستی بر رانندگی..... ۸۰
- ۶-۳-۳- رانندگی با حواس پرتی..... ۸۱
- ۷-۳-۳- رانندگی با بی‌ملاحظه‌گی و بی‌اعتنایی..... ۸۱
- ۸-۳-۳- باران..... ۸۱
- ۹-۳-۳- رانندگی در حالت خواب‌آلودگی..... ۸۱
- ۱۰-۳-۳- رانندگی در حالت عصبانیت..... ۸۲
- ۱۱-۳-۳- مصرف داروهای آرام‌بخش..... ۸۲
- ۱۲-۳-۳- مسابقه (کورس) گذاشتن..... ۸۲
- ۱۳-۳-۳- تغییر مسیر به روش نایم..... ۸۲
- ۱۴-۳-۳- عبور از چراغ قرمز..... ۸۲
- ۱۵-۳-۳- رد شدن از علائم توقف..... ۸۳
- ۱۶-۳-۳- رانندگی توسط نوجوانان..... ۸۳

۸۳	۱۷-۳-۳- حرکت کردن خودروها پشت سر هم و بدون رعایت فاصله قانونی
۸۳	۱۸-۳-۳- گردش غیرمجاز
۸۳	۱۹-۳-۳- عدم توجه به تابلوی ورود ممنوع
۸۴	۲۰-۳-۳- نقص در طراحی خودرو
۸۴	۲۱-۳-۳- ترکیدن لاستیک
۸۴	۲۲-۳-۳- مه
۸۴	۲۳-۳-۳- پیچ‌های خطرناک
۸۵	۲۴-۳-۳- رانندگی در شب
۸۵	۲۵-۳-۳- خزدگی سطح جاده
۸۵	۲۶-۳-۳- برف
۸۵	۲۷-۳-۳- ست اندازها و ناهمواری‌های جاده
۸۵	۲۸-۳-۳- عبور حرانات
۸۶	الف- راننده
۸۷	ب- طراحی نامناسب جاده و ر
۸۸	ج- خودرو
۸۸	د- تعمیرات دوره‌ای خودرو
۸۸	ه- تعمیرات اضطراری
۸۹	جمع‌بندی
۹۱	۴- فصل چهارم رانندگی تدافعی
۹۱	۴-۱- مقدمه
۹۲	۴-۲- اصول و فنون رانندگی تدافعی
۹۲	۴-۳- نکات مهم در رانندگی تدافعی
۹۴	۴-۴- تکنیک‌های رانندگی تدافعی در شرایط گوناگون
۹۴	۴-۴-۱- دید راننده
۹۵	۴-۴-۲- رانندگی در شب
۹۵	۴-۴-۳- رانندگی در باد
۹۵	۴-۴-۴- رانندگی در یخ، برف و مه
۹۶	۴-۴-۵- ساعات کاری رانندگان
۹۶	۴-۵- سایر تدابیر عمومی و مقررات ایمنی قبل از رانندگی یا در حین رانندگی
۱۰۳	۴-۶- اقدامات ایمنی رانندگی در شب
۱۰۵	۵- فصل پنجم: آگاهی از رانندگی تدافعی

۱۰۵	۱-۵- مقدمه
۱۰۸	۲-۵- تعریف عملیاتی واژه‌های کلیدی
۱۰۹	۳-۵- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۱۱۰	۴-۵- نتایج تحلیل اطلاعات
۱۱۰	۵-۴-۱- نتایج توصیفی
۱۱۵	۵-۴-۲- نتایج علی
۱۱۹	۶- فصل ششم: نتیجه‌گیری
۱۲۳	پیشنهادات
۱۲۴	مراجع